

*Research article***Küresel gelir dağılımının seyri ve boyutu: 1980-2016 dönemi için bir inceleme**

Emin Efecan AKTAŞ
Research Asst., Department of Public Finance,
Hacettepe University, Turkey
efecanaktas@yahoo.com, ORCID 0000-0001-7751-3275

Received date: 18.12.2019 **Accepted date:** 26.12.2019

Suggested citation: Aktaş, E.E. (2019). Küresel gelir dağılımının seyri ve boyutu: 1980-2016 dönemi için bir inceleme [The process and size of global income distribution: a review for the 1980-2016 period]. *Journal of Politics, Economy and Management*, 2(2), 59-76.

Öz: Sosyal adalet teorilerinin merkezinde bir kavram olan eşitsizlik genel olarak haklarda ve fırsatlarda denk olmama durumunu ifade etmektedir. Ancak eşitsizlik kavramı, insanlara farklı şeyler ifade etme eğiliminde olduğu için kamuoyu tartışmalarında yanlışlara veya karışıklığa yol açabilmektedir. Ekonomik eşitsizliği diğerlerinden ayırt etmek için çoğunlukla “gelir eşitsizliği” kavramı kullanılmaktadır. Gelirin bir ekonomide, bir ülkede ve belirli bir dönemde nasıl dağıldığı hususu da gelir dağılımı ve buna ilişkin hesaplama yöntemleri ile tespit edilmektedir. Bu noktada ise gelirin nasıl dağıldığından çok, hangi gelir grupları tarafından ve ne kadar elde edildiği, gelir eşitsizliğinin tespiti için önem kazanmaktadır. Gelir eşitsizliğinin dönemsel ve ülke içi veya bölgeler ve ülkeler arası azalma eğilimindeki seyrine karşın, küresel düzeyde varlığını sürdürdüğü ve bazı dönemlerde ve ekonomik bölgelerde ise gelir eşitsizliğinin arttığı pek çok çalışmada belirtilmektedir. Ülkeler arasında ve özellikle en zengin ve en fakir ülkeler arasında, başarılı gelişmiş ekonomilerin diğer ekonomilere kıyasla büyüme oranlarındaki sürekli artan fark sebebiyle eşitsizlik artışı devam etmektedir. Örneğin, Çin küresel gelir dağılımında en iyi gelişmeyi kaydeden ülke iken Sahra altı Afrika ve Latin Amerika ülkeleri gelir dağılımında en az oranda büyüme sağlayan ülkelerdir. Bu çerçevede, bu çalışmanın amacı, artan gelir eşitsizliğinin nedenlerine ilişkin genel bir değerlendirme yapıldıktan sonra, 1980-2016 dönemi için küresel gelir dağılımının seyrinin ve dünya genelinde gelir eşitsizliğinin boyutunun çeşitli raporlardan derlenen güncel verilerle mevcut durum analizini yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Gelir Dağılımı, Gelir Eşitsizliği, Gelir Payı

Jel Sınıflandırması: D30, D63, E01, O15

The process and size of global income distribution: A review for the 1980-2016 period

Abstract: Inequality, a concept at the heart of social justice theories, generally refers to the non-equivalence of rights and opportunities. The concept of inequality can lead to misconceptions or confusion in public debates because it tends to express different things to people. The term "income inequality" is often used to distinguish economic inequality from others. The issue of how income is distributed in an economy, in a country and in a given period is determined by income distribution and related calculation methods. At this point, it becomes more important to determine income inequality by which income groups and how much income is gained rather than how the income is distributed. Although income inequality is in a periodic and domestic or transnational decline trend, many studies have indicated that it continues to exist at the global level and income inequality has increased in some periods and economic regions. Inequality continues to increase among countries, especially among the richest and poorest countries, due to the ever-increasing growth rates of successful developed economies compared to other economies. For instance, sub-

Saharan Africa and Latin America have the least growth in income distribution while China has made the best progress in global income distribution. In this context, the aim of this study is to analyze the current situation of the process of global income distribution for the period 1980-2016 and the size of income inequality worldwide with the current data compiled from several reports after an overall assessment of the causes of increased income inequality.

Keywords: Income Distribution, Income Inequality, Income Share

JEL Classification: D30, D63, E01, O15

1. Giriş

Finansal liberalizasyonun ve ekonomide serbestleşme döneminin yoğunlaştığı 1980 sonrası teoriler, 2000 yılı sonrası ampirik çalışmalar, Persson ve Tabellini (1994), Tanzi ve Davoodi (1997), Knowles (2005), Pede vd. (2009), Keskin (2017) gibi diğer pek çok araştırmalar, gelir dağılımının seyrine ve gelir eşitsizliğinin yönüne ilişkin önemli bulgular paylaşmaktadırlar. Bu çalışmalar genel olarak gelir eşitsizliğinin iktisadi etkilerinin negatif, doğrusal olmayan ve pozitif yönlü bulgularına ilişkin kanıtlar sunmaktadırlar. Örneğin Knowles (2005), brüt gelir, net gelir, harcama ve bireyler arası gelir eşitsizliği ile ilgili verileri karşılaştırılabilir olarak analiz ederek gelir eşitsizliğinin iktisadi değişkenler üzerindeki olumsuz etkisine dair bulgular paylaşmaktadır. Keskin (2017) ise gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki gelir dağılımının birbirinden farklı olduğunu, gelişmekte olan ülkelerin muhtemel iktisadi, siyasi, ekonomik sorunlar sebebiyle gelişmiş ülkelere göre eşitsiz olduğunu değerlendirmektedir. Bununla birlikte, birbirinden oldukça farklı sonuçların varlığı, gelir dağılımının ve eşitsizliğinin pek çok diğer faktör ile çoklu ve doğrusal olmayan bağıntısı, gelir eşitsizliğinin küreselleşme, iktisadi büyüme, eğitim, sağlık, yeniden dağıtım, yolsuzluk, hukukun üstünlüğü, bürokratik kalite gibi farklı mali, makro, beşeri ve kurumsal kanallardan etkilenmek suretiyle varlığını sürdürdüğüne dair kanıtlar ortaya koymaktadır. Artan dünya nüfusunun, içsel ve dışsal politik, etnik, dini çekişmelerin doğurduğu uluslararası, sosyoekonomik, iktisadi sorunlar; eğitim, savunma, sağlık vb. kamusal alanlarda eşitsizliğin artmasına ve büyük ekonomik sorunların baş göstermesine sebep olmaktadır. Bu sebeple, gelir eşitsizliğinin varlığı ve seyri, hâlâ tartışmalı ve son dönem çalışmalarında üzerinde durulan bir konudur.

Güney Kore, Japonya vb. az sayıda ülke hariç gelir dağılımını eşitsiz hâle getirmeden ekonomik göstergelerde önemli başarı elde eden ülkelerin sayısı oldukça azdır. Öyle ki, Japonya ve Güney Kore kişi başına gayri safi yurtiçi hâsıla seviyesini 1960'dan 2018'e sırasıyla 478 ve 158 ABD Doları'ndan 31362 ve 39289 ABD Doları'na çıkarmayı başarabilmiştir. Dünya Bankası verilerine göre Japonya kişi başına yaklaşık 250, Güney Kore ise 70 kat zenginleşmiştir. Bununla birlikte, gelir eşitsizliği ile iktisadi politikalar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, her birini etkileyen sayısız iç ve dış faktör olduğundan çok zor olabilmektedir. Örneğin, sosyal ve ekonomik durumlar gelir eşitsizliğini veya demografik, politik ve uluslararası konular da eşitsizlik ve iktisadi politikalar arasındaki ilişkiyi etkileyebilmektedir. Bir ülkede gelir eşitsizliği ile ekonomi politikaları arasında belirli bir ilişki bulunsa da, her birinin kendi iç ve dış faktörleri olabileceği için sonucun diğer tüm ülkelere uygulanabileceği anlamına gelmemektedir. Çalışmanın ilerleyen kısımlarından da anlaşılacağı üzere küresel gelir dağılımı da ülkeler, bölgeler ve kıtalar arasında farklılaşmaktadır. Bu durum küresel gelir eşitsizliğinin seyrini ve yönünü de etkilemektedir. Bu itibarla, çalışmada gelir dağılımı ve eşitsizliği ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldıktan sonra gelir eşitsizliğinin nedenlerine, küresel gelirin 1980-2016 dönemi için seyrine ve buna ilişkin değerlendirmelere, güncel veriler vasıtasıyla gelir dağılımının küresel mevcut durumuna katkı sunulması hedeflenmektedir.

2. Gelir dağılımı ve gelir eşitsizliği

Bir ekonomide ortaya çıkan gelirin ekonomideki gelir grupları arasında nasıl paylaştırıldığını gösteren bir ekonomik gösterge olan gelir dağılımı, bu gelir grupları arasındaki gelir farklılıklarının ölçülmesi noktasında, tanım olarak gelir dağılımı adaletsizliği veya gelir eşitsizliği hesaplamalarında da sıklıkla

kullanılmaktadır. Bu hesaplamalara ilişkin birçok eşitsizlik ölçüm yöntemi bulunmaktadır. Bu çalışmada ise gelir dağılımı ve gelir eşitsizliği hesaplamalarına ve ölçüm yöntemlerine değinilmemektedir.

Geçmişin kalıcılığı şeklinde nitelendirilebilecek tarih ve onun ekonomi politikaları ile ilişkisi iktisadi açıdan bir ülkenin gelir dağılımını şekillendirmede önemli rol oynamaktadır. Bugün yapılan politika seçimleri tarih boyunca olduğu gibi gelir dağılımını gelecekte de etkilemektedir. Devletlerin tarih boyu uyguladığı politikalar, servet birikimini etkilemektedir. Bunun yanında politika kararları, verimlilik artışını ve üretim faktörlerinin getirisini şart koşan teknolojinin yayılmasını ve pazarlara erişimi etkilemektedir. Güvenlik için yapılan harcamalar dâhil olmak üzere vergiler ve devlet harcamaları, gelirin nasıl bölündüğünü doğrudan etkilemektedir. Herhangi bir ekonomideki eşitsizlik düzeyi, tarih, politika, kaynak dağılımı, piyasa güçleri ve hükümet politikaları arasındaki karmaşık etkileşimlerin bir nedenidir ve aynı zamanda sonucudur (Lipset, 1960, s. 47; Perkins, Radalet, Lindauer, Block, 2013, s. 178). Bu itibarla, eşitsizlik artık kavramsal ya da teorik bir tartışmanın ötesine çoktan geçmiş olup küresel ve mücadele edilmesi gereken bir sorun hâlini almıştır.

Yaşadıkları yerden bağımsız olarak ülkeler arasında ve bireyler arasında ölçülen küresel eşitsizlik önemli derecede karmaşıktır. Bu durum daha çok, küresel düzeyde yüksek gelirli bireylerin düşük gelirli bireylere kıyasla ortalama gelirindeki belirgin farktan dolayıdır. Ancak son birkaç on yılda, piyasaların entegrasyonları, Çin, Hindistan ve Güney Asya'nın diğer büyük ve fakir ülkelerindeki hızlı ekonomik büyüme; dünyadaki bireylerin büyük bir bölümünü, genel dünya gelir dağılımının en yoksul kesiminden daha az yoksul kesimine doğru kaydırması gibi sebeplerle ve bireyler arasındaki gelir dağılımının uluslararası hareketi neticesinde gelir eşitsizliğinin azaldığı görülmektedir. Asya ülkeleri 1950'den 2016'ya ortalama küresel gelirden aldıkları payı 2 kattan fazla arttırarak %78'e çıkarmayı başarmıştır. Başka bir deyişle, bazı büyük ve görece yoksul ülkelerdeki büyümenin, yoksulluğu azaltma üzerindeki yararlı etkileri, bireyler arasında eşitsizlikte azalma anlamı taşımaktadır (Birdsall, 2006, s. 19). Buna karşın küresel eşitsizlik başka bir ifade ile ülke içi, bölgeler ve kıtalararası eşitsizlik ilerleyen kısımlarda paylaşılan verilerden de görülebileceği üzere varlığını sürdürmektedir. Afrika ülkelerinin ortalama gelirleri ile Latin Amerika'nın ortalama gelirleri 1950-2016 arası önemli ölçüde azalmıştır. Çin ise tek başına 1950'de %6'dan 2016'da %88'e küresel gelirden aldığı ortalama payı büyük oranda yükseltmiştir. Çin'in bu gelişimi, Asya ülkelerinin hızlı gelişimini tetikleyen bir sonuç olmakla birlikte, küresel gelirin Latin Amerika ve Afrika ülkelerinden Asya ülkelerine hareketi, bir yandan bu bölgelerdeki Çin merkezli gelir dağılımı adaletsizliğinin de bir sebebi olarak değerlendirilmektedir.

3. Gelir eşitsizliğinin nedenleri

Gelir eşitsizliği eğilimleri hem zaman içinde hem bölgeler arasında yalnızca büyük farklılıklar göstermemektedir; aynı zamanda bu eğilimleri yönlendiren temel faktörler de değişmektedir. Eşitsizlik nedenlerine ilişkin birbirlerini de güçlendirebilecek çok sayıda küresel ve yerel faktör önerilmektedir ve özetlenmektedir (OECD, 2012, ss. 186-187; OECD, 2016, ss. 3-4; IMF, 2017, ss. 3-4). Teknolojik ilerleme, küreselleşme ve emtia fiyat döngüleri gibi küresel faktörler gelir eşitsizliğinde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin; teknolojik gelişme beceri primine katkıda bulunmaktadır; çünkü yükseköğrenime sahip bireylerin yeni teknolojilerin kullanımında karşılaştırmalı bir üstünlüğü vardır. Batı Avrupa ve ABD'de teknolojik ilerleme iş kutuplaşması olarak bilinen bir olgu olan orta sınıf mesleklerden oluşan bir boşluğa da dönüşmektedir. Ekonomik gelişmeler ve ekonomik istikrar ile ilgili olanlar gibi ülkeler arası faktörlerin yanı sıra, finansal entegrasyon, mali yeniden dağıtım politikaları, işgücü ve ürün piyasalarının serbestleştirilmesi ve deregülasyon gibi ülkelere özgü faktörler de eşitsizliğin açıklanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Gelişmiş ekonomilerde, en alt ve en üst dilimlerdeki bireylerin gelirleri, ekonomik durgunluklar sırasında önemli kayıplar yaşamaktadır (Güvenen, Özkan, Song, 2014, s. 639). Örneğin, Avrupa Birliği'nde, 2008 yılında başlayan büyük durgunluk, özellikle alt gelir dilimleri başta olmak üzere tüm gelir dilimlerini olumsuz etkilemiştir ve durgunluk öncesi seviyelere göre % 17 oranında bir gelir kaybı yaşanmıştır. Siyasi istikrarsızlık aynı zamanda ülke içi gelir eşitsizliklerini daha da arttırabilmektedir. Gelir eşitsizliği ve kanallarına

yönelik yapılan pek çok çalışmada eşitsizliğin nedenlerine ilişkin birçok etkenin tanımlandığı görülmektedir. Bu faktörlerden aşağıda toplu ve kısa bir şekilde bahsedilmektedir.

3.1. Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler

Teknolojik gelişmeler, yüksek vasıflı işçilere göre diğerlerinden daha fazla yarar sağladığı için işgücü gelir eşitsizliğini etkileyebilmektedir. Örneğin, orta vasıflı işçiler çoğunlukla bilgisayarlar veya makineler tarafından da yapılabilecek rutin görevlere odaklandığı için teknolojik değişim bu tür işçilere olan talebi azaltacaktır. Ters etki, her ikisi de makineler ile ikame edilmesi zor olan, soyut ve elle yapılan rutin olmayan işlere odaklanma eğiliminde olan yüksek vasıflı ve düşük vasıflı işçiler için beklenmektedir. Talepteki değişimler, işgücü arzı kompozisyonundaki eşit değişimlerle dengelenmezse (örneğin; yükseköğrenim mezunu işçi kazanımındaki yeterince büyük bir artışla), teknolojik ilerleme, orta vasıflı işçilerin yetenekli olanları da dâhil olmak üzere hem düşük hem yüksek vasıflı olanlara göre gelirlerini veya istihdam edilme oranlarını azaltabilmektedir. Aslında veriler istihdam seviyesinin artık beceri seviyesine göre kutuplaştığına işaret etmektedir (Autor, Katz, Kearney, 2006, s. 192; Goos, Manning, Salomons, 2009, s. 60).

Küreselleşme de gelir eşitsizliğini arttırabilmektedir. Bunun olabileceği ilk kanal, son yıllarda giderek artan şekilde herhangi bir ülkede faaliyet gösteren, fakat asıl merkezi o ülkenin dışında bulunan denizaşırı bir kurumun ticari faaliyetlerini tanımlayan offshore (kıyıdan veya vergiden uzak) şirketlerdir ve bu şirketlerin ticari faaliyetlerinin bir uygulaması olan e-ticarettir. Bu şirketler hem kendi ülkesinde hem asıl merkezinin bulunduğu ülkede, söz konusu ülkelerin yasal düzenlemelerine tabi olmadığı için vergiden kaçınılmaktadırlar ve yaptıkları işlemlerle ilgili kayıt tutmak gibi zorunlulukları da bulunmamaktadır. Kabaca, zengin ülkeden fakir ülkelere taşınan ticari görevler, tipik olarak yetenek bakımından zengin ülke perspektifinden yoğun olmayan yetenekler olmakla birlikte, fakir konumdaki ülke perspektifinden gerekli yetenekleri ihtiva etmektedirler. Sonuç olarak, offshore şirketler, işgücü talebini hem fakir hem de zengin ülkelere yetenek yoğun haline getirmektedir, böylece her iki ülke grubundaki eşitsizliği arttırmaktadırlar (Feenstra ve Hanson, 1996, s. 24). İkincisi, şirketler kârlılıklarında farklılık gösteriyorsa ve düşük gelirli işçiler, emek ikamesi veya ithalatı altındaki rekabet koşullarında, verimliliği düşük firmalarda yoğun bir şekilde çalışıyorlarsa, ticaret; istihdamı veya düşük gelirli işçilerin göreceli gelirini azaltarak işgücü gelir eşitsizliğini arttırabilmektedir (Egger ve Kreickemeier, 2009, s. 201; Helpman, Itskhoki, Redding, 2010, s. 1251; Bourguignon, 2018, s. 358). Küreselleşme ve eşitsizlik arasındaki bağlantıyı ifade eden Birdsall (2006), güçlü, zengin ve üretken piyasalara ve koşullara sahip ülkelerin ve bireylerin, daha zayıf ve dezavantajlı ülkelere ve bireylere kıyasla yaratmış oldukları negatif dışsallıklar sebebiyle maliyetleri arttıran veya yeni maliyetler ortaya çıkaran koşullar vasıtasıyla özellikle bu ülkelerde eşitsizliği arttıran bir durum ortaya çıkarabileceklerini ifade etmektedir. Bu ülkeler ve bireyler hâlihazırda küresel iktisadi kuralların ve koşulların tasarımcısı, uygulayıcısı ve bir bakıma hakemleridir (Birdsall, 2006, ss. 22-28).

Diğer bir taraftan, küreselleşme ve teknolojik değişim birbirlerini güçlendirebilmektedir ve böylece eşitsizliği daha da arttırabilmektedir. Bir yandan teknoloji küreselleşmenin temelini oluşturabilmektedir, diğer yandan küreselleşmeyle birlikte artan rekabet, firmaları yenilik yapmaya zorlayabilmektedir. İnovasyon veya yenilikçilik, araştırma geliştirme faaliyetlerinin yoğun beceri gerektirmesi sebebiyle hem geçici olarak işgücü gelir eşitsizliğini arttırabilmektedir; hem yukarıda da belirtildiği gibi beceriye dayalı teknolojik değişime olan karşılıklı bağımlılık sebebiyle artan gelir eşitsizliğini sürekli hale getirebilmektedir. (Acemoğlu, 2002, s. 63; Dinopoulos ve Segerstrom, 1999, s. 461; Neary, 2003, s. 252).

3.2. Ekonomik ve mali göstergeler

Gelir eşitsizliğinin nedenleri arasında gösterilebilecek belki de en önemli faktör ekonomik büyüme göstergesidir. Gelir dağılımına ilişkin analizlerin ve teorik tartışmaların da ortak ve odak noktası eşitsizliğin ekonomik büyümeye olan etkisidir. Tüm teorik ve ampirik çalışmalarda ve tartışmalarda ekonomik büyümenin hangi kanallar aracılığıyla gelir eşitsizliğini etkilediği değerlendirilmektedir.

Nüfus ve toprak dağılımı, finansal piyasalar, ekonomideki sektörel dağılım, yatırımlar, servet dağılımı, kurumsallık, makro iktisadi değişkenler vb. ekonomik büyümeyi etkileyen temel açıklayıcı değişkenlerdir. Büyüme değişkeninin yanında ticaret açıklığı, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, işsizlik, para ve maliye politikaları, kamu harcamaları politikası gibi diğer ekonomik ve mali göstergeler de farklı sonuçlar verecek şekilde gelir eşitsizliğini etkilemektedir (Barro, 1989, s. 14; Barro, 1991, s. 409; Barro, 1992, s. 203; Barro ve Sala-i-Martin, 1995, s. 86). Tüm bu ekonomik ve mali göstergelerden vergi ve transferler kanalına ise bir parantez açılması gerekmektedir. Vergi ve transfer sistemleri veya genel olarak gelirin yeniden dağılım politikaları, toplam gelir eşitsizliğinin azaltılmasında kilit rol oynamaktadır. Emekli aylıkları, işsizlik maaşı, eş ve çocuk yardımı gibi geliri yeniden dağıtan politika araçlarının bileşimi ve artan oranlılığı, gelir eşitsizliği üzerinde farklı sonuçlar doğurmaktadır. Vergilerin yeniden dağıtma etkisi ise vergi gelirlerinin gayri safi yurtiçi hâsıla içerisindeki oranlarına göre ülkeler arasında farklılaşmaktadır. Örneğin, artan oranlı vergi sistemini benimseyen gelişmekte olan ülkeler kişisel gelir, servet ve tüketim vergileri yoluyla geliri yeniden dağıtma yolunu tercih etmektedir. Ancak böylesi bir vergi tasarımının karmaşıklığı, özellikle politik tercihler neticesinde, dönemsel olarak vergilerin ve/veya oranlarının değişiklik göstermesine sebep olmaktadır ve nihayetinde vergi gelirlerinden beklenen fayda gerçekleşmediği için ya geliri yeniden dağıtacak kaynak yeterli gelmemektedir ya da yeniden dağıtım politikalarının önceden tahmin edilen gelir eşitsizliğini azaltıcı etkisi gerçekleşmemektedir; hatta kimi zaman vergi ve transfer politikaları gelir eşitsizliğini arttırabilmektedir (Alvaredo, Chance, Piketty, Saez, Zucman, 2018, ss. 19-20; Bourguignon, 2018, ss. 353-354; IMF, 2017, ss. 10-21; OECD, 2012, ss. 186-187; OECD, 2016, ss. 3-4).

3.3. Yolsuzluk

Yolsuzluğun gelir eşitsizliğinin nedenlerinden biri olduğuna dair literatürde pek çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmalarda, yolsuzluk ekonomik büyüme ilişkisi üzerinden yolsuzluğun eşitsizliği arttırıcı etkisi değerlendirilmekte olup bazı kanallar vasıtasıyla yolsuzluğun büyümeyi de etkilediği bulgularına yer verilmektedir. Yolsuzluk, kaynakların yanlış yönlendirilmesine sebep olarak müşevviklere zarar vermektedir ve kaynakları rant kollama faaliyetleri ile üretken piyasalardan çekmektedir. Üretim maliyetlerini ve yatırım karlılığını azaltarak ticareti olumsuz etkileyen yolsuzluk, kaynakların niteliğini de azaltarak yatırımlardan beklenen getiriyi ve verimliliği de olumsuz etkilemektedir. Yolsuzluk, eğitim, sağlık, adalet gibi hizmetlerin niteliğini de düşürmektedir ve kamu harcamalarının etkinliğini azaltarak toplumdaki beşeri sermaye birikimini olumsuz etkilemektedir. Her ne kadar ölçülmesi kolay olmasa da yolsuzluğun gelir eşitsizliğinin nedenlerinden biri olduğundan hareketle, pek çok sayıda ampirik çalışma da yapılmıştır. Yolsuzluk, hemen hemen tüm ortak çalışmalarda sosyal adaleti, vergi sistemini, ekonomik büyümeyi, servet dağılımını, eğitimde ve sağlıkta fırsat eşitliğini olumsuz etkilemektedir (Gupta, Davoodi, Alonso, 1998, s. 98; Gupta, De Mello, Sharon, 2000, s. 29; Lee ve Son, 2016, s. 346; Tanzi ve Davoodi, 1997, s. 577; Weber, 2008, s. 80).

3.4. Sağlık harcamaları

Esasen, ekonomik ve mali göstergeler içerisinde gösterilebilecek olan sağlık harcamalarının gelir eşitsizliği üzerine etkisi, bireylerin fiziken, ruhen ve zihnen sağlıklı olmasının ekonomik kazançlarını, bu yolla da toplumun ekonomik refahını önemli derecede etkileyecek olması sebebiyle diğer nedenlerden önem kazanarak ayrıştırmakta olduğu için ayrı bir başlık altında değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Özellikle devletin sağlık harcamaları, bireylerin kazançlarını, yaşam standartlarını, eğitim beklentilerini ve yatırımlarını, tasarruflarını etkileyerek hem bireysel hem bireyler arası gelir dağılımı bakımından önemli bir değişken halini almaktadır. Sağlık durumu iyi olan bireyler haftalık, aylık ve yıllık bazda daha fazla saat çalışarak daha yüksek bir ücret elde ederek yaşam standartlarını yüksek tutmaktadır. Sağlık durumu iyi olmayan bireyler ise bu konuda dezavantajlı olduğu için gelir dağılımı toplumdaki bireyler arasında oldukça farklılaşmaktadır. Bireylerin geçmiş dönemdeki sağlıklı durumlarından elde edilen gelirlere veya transferlere, sağlıklı olmadıkları döneme aktarılan

tutarlar emeklilik gelirini pozitif etkileyebilmektedir; tersi durum emeklilik sonrası gelirlerini negatif etkilemektedir (Smith, 1999, s. 149). Bu itibarla, sağlık harcamalarını bir bakıma geliri yeniden dağıtan politikalar bağlamında da gelir eşitsizliği üzerine etkileri yönünden ele almak önemli bir husustur. Şöyle ki, geliri yeniden dağıtan politikalar, ülkeler bazında, sayısı milyonlara ulaşan emekli bireylerin yaşam standartlarının ve hayati koşullarının devamını, özellikle emeklilik maaşı, sağlık yardımı vb. araçlar yardımıyla sağladığı için gelir dağılımı adaleti açısından sağlık harcamaları büyük boyutlu bir kapsama sahiptir.

Sosyoekonomik statülerine göre toplumdaki bireyler arasındaki sağlık çıktılarındaki eşitsizlikler birçok ülkede oldukça fazladır ve pek de daralıyor gibi görünmemektedir. Gelişmiş ekonomilerde, yükseköğrenim eğitimi almış bireyler ile ortaöğretim veya daha düşük öğretim görmüş bireyler arasındaki yaşam beklentisi arasındaki fark oldukça fazladır. Bu fark düşük gelirli ülkeler ile gelişmekte olan ülkelerde ise daha da artmaktadır (Bosworth, Burtless, Zhang, 2016, s. 23; Case ve Deaton, 2017, s. 423). Her ne kadar kamusal ve özel sağlık sigortaları kapsamında ülkelerin sağlık alanında yaptığı harcamalar ve sağlık yatırımları artmış olsa da bu farkın kapanması pek mümkün gözükmemektedir (IMF, 2017, ss. 22-24). Toplumdaki dezavantajlı grupların sağlık durumlarının iyileştirilmesi eşitsizliğin azaltılmasına ve sosyal refahın iyileştirilmesine yardımcı olabilmektedir. Bu durum bir taraftan daha yüksek üretkenlik, istihdam ve kazanç sağlayabilmektedir; aynı zamanda okula devam ve eğitim çıktılarının iyileştirilmesine yardımcı olmaktadır ve fırsat eşitliği ile gelir eşitliğine katkıda bulunmaktadır. Yine halk sağlığı harcamaları, finansal koruma sağlayarak ve hane halkı tüketimini artırarak da yeniden dağıtım etkisine sahip olabilmektedir. Halk sağlığı harcamasının fayda oranı birçok ülkede eğitim harcamalarına benzer şekilde zenginler lehinedir; çünkü zenginler daha fazla sağlık hizmetinden ve sağlık sigortası paketlerinden faydalanmaktadır. Bununla birlikte, özellikle gelişmiş ekonomilerde beslenme, içme suyu, temizlik ve hijyen, sağlık hizmetleri dışındaki faktörler tarafından giderek daha fazla belirlenmektedir (Chetty vd., 2016, s. 1754).

Eğitim harcamalarındaki yeniden tahsislere benzer şekilde, kamu sağlık harcamalarının düşük gelirli bireylere doğru yeniden tahsis edilmesi, bu bireylerin harcamalarında bir iyileşmeye yol açmaktadır. Nitekim yapılan ampirik çalışmalardan da anlaşılmıştır ki sağlık kapsamındaki düşük eşitsizlik ile bir ülkedeki ortalama yaşam beklentisi arasında pozitif bir ilişki mevcuttur. Bulgular, temel olarak sağlık harcamasının marjinal faydasının yoksullar için daha büyük olduğunu ve dolayısıyla kamu sağlık harcamasının zenginlerden yoksullara yeniden tahsis edilmesinin bireylerin genel sağlık durumlarına ilişkin çıktılardaki iyileşmeyi arttırdığını göstermektedir (Grossmann, 1972, s. 141; ayrıca bkzn. Smith, 1999, s. 149; Gómez ve Nicolás, 2006, ss. 1000-1004; Leigh, Jencks, Smeeding, 2009, ss. 388-400; Ehrlich ve Becker, 1972, s. 659; Ehrlich, 2000, ss. 359-362; Houweling, Ronsmans, Campbell, Kunst, 2007, s. 745; Wagstaff, Yip, Lindelow, Hsiao, 2009, ss. 19-21; Baldacci vd., 2010, s. 4; Wagstaff, Bilger, Buisman, Bredenkamp, 2014, s. 42; Wagstaff, Cotlear, Eozenou, Buisman, 2016, ss. 36-44). Öyle ki IMF (2017), tarafından gerçekleştirilen simülasyon analizi, temel sağlık sigortasındaki eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasının, düşük ve orta gelirli ülkelerde ortalama yaşam ömrünü 1,3 yıl arttırabileceğini göstermektedir (IMF, 2017, s. 54).

3.5. Eğitim ve yapısal politikalar

Gelir eşitsizliğinin nedenlerine olan merak ve araştırma detaylandırıldığında eğitim faktörü çok önemli gözükmektedir. Ancak eğitimin eşitsizlik üzerindeki etkisinin tam olarak hangi yönde olduğunu belirlemek çok da kolay değildir. Bu yüzden ki teorik tartışmalar ve ampirik çalışmalar, eğitim düzeyinin yüksek olduğu ülkelerde bile gelir eşitsizliğinin arttığına işaret etmektedir. Bu durum, eğitimde devletin rolü ile ilişkilendirilmektedir; bunun yanı sıra, eğitime erişimdeki fırsat eşitsizliği, kamusal ve özel eğitim arasındaki maliyet farklılıkları, eğitimin meslek üzerindeki etkileri, işgücü sektörleri arasındaki eğitimin niteliğine dayanan ücret farklılıkları gibi koşullar gelir eşitsizliğini eğitim yoluyla etkileyen faktörler olarak tartışmalarda karşımıza çıkmaktadır. Bu itibarla, gelir eşitsizliğinin nedenlerine eğitim faktörünün de eklenmesi uygun görülmüştür.

Eğitim, işgücü ve ürün piyasalarındaki yapısal politikalar, i) istihdam oranını ii) iş sahibi olanlar arasındaki gelir dağılımını etkileyerek gelir eşitsizliğini etkileyebilmektedir. (Koske, Fournier, Wanner, 2012, s. 6). Eğitimde eşitliği teşvik eden politikalar, esasen, gelirin yeniden dağılımını

azaltarak gelir eşitsizliğini düşürmektedir. Çalışma çağındaki nüfus arasında, ortaöğretim veya yükseköğretim mezunlarının payının yüksek olduğu ülkelerde, yükseköğrenimi teşvik eden politikalar için bu durum özellikle geçerlidir. Buna karşın, birçok işgücü piyasası politikası için, en azından bazı düzeydeki çalışanlar için, gelir dağılımını ve istihdam düzeyini, her zaman yükseköğrenim mezunlarının fazlalığının belirlemeyecek olması ve emek yoğun işgücü sektöründe vasıflı ara eleman ihtiyacına dönük bir eğitim politikası kompozisyonunun karmaşıklığı sebebiyle eğitimin gelir eşitsizliğini azaltıcı etkisi tahmin edilenin aksine çok da belirgin değildir (Charles-Coll, 2011, s. 19). Ürün piyasası liberalleşmesi gibi yapısal politika gelişmelerinin veya değişikliklerinin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi ise belirsizdir. Bu politikalar istihdamı arttırırken, bazı ürün piyasası reformları gelirin yeniden dağılımını genişletebilir. Seçilen yapısal politika reformlarının gelir dağılımı üzerindeki etkilerinin ortalama büyüklüğünün kabaca ölçülmesi gerekmektedir ve bu konuda yapılan çalışmaların sonuçları farklılaşmaktadır.

4. Küresel gelir dağılımının ve eşitsizliğinin seyri ve boyutu

Küresel gelir dağılımının ve eşitsizliğinin seyrine dair pek çok çalışma bulunmaktadır. Çalışmanın bu kısmında, bu çalışmalardan derlenen veriler toplulaştırılıp tarihsel bir perspektif oluşturulması amaçlanmaktadır. Veriler, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Eşitsizlik Veritabanı (wid.world) kurumları tarafından yayımlanan raporlardan faydalanılarak tablolatırılmıştır. Bu verilere, istatistiki bilgilere ve bunlara ilişkin değerlendirmelere de çalışmanın bu kısmında yer verilmektedir.

Tablo 1. Dünya genelinde toplam gayri safi milli hâsıla artışı, 1950-2016

	GSMH		Kişi Başı GSMH		Yetişkin Başına GSMH	
	1950-1980	1980-2016	1950-1980	1980-2016	1950-1980	1980-2016
Dünya	282%	226%	116%	85%	122%	54%
Avrupa	256%	79%	181%	54%	165%	36%
<i>AB</i>	259%	94%	192%	66%	180%	45%
<i>Rusya ve Ukrayna</i>	249%	31%	156%	18%	129%	4%
Amerika	227%	163%	78%	62%	80%	36%
<i>Kanada ve ABD</i>	187%	164%	89%	84%	82%	71%
<i>Latin Amerika</i>	365%	161%	116%	49%	117%	12%
Afrika	258%	233%	72%	30%	85%	20%
<i>Kuzey Afrika</i>	394%	235%	130%	58%	148%	24%
<i>Sahra Altı Afrika</i>	203%	232%	46%	22%	58%	18%
Asya	446%	527%	188%	230%	198%	152%
<i>Çin</i>	273%	1864%	106%	1237%	114%	831%
<i>Hindistan</i>	199%	711%	61%	299%	67%	223%
<i>Japonya</i>	740%	103%	504%	86%	372%	56%
<i>Diğer Asya Ülkeleri</i>	518%	376%	187%	99%	203%	52%
Okyanusya	208%	194%	38%	69%	50%	49%
<i>Yeni Zelanda ve Avustralya</i>	199%	193%	69%	81%	71%	58%

Kaynak: World Inequality Report 2018 ve IMF Tackling Inequality 2017 başlıklı raporlardan derlenen veriler ile yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1, dünya genelinde ülkelerin ve bölgelerin 1950-2016 dönemi için ulusal gelir artış oranlarını temsil etmektedir. Küresel gelir dağılımı farklılığının daha iyi anlaşılması ve yıllık verilerin görsel karmaşıklığa yol açmaması için bölgeler arası dönemsel ve toplu verilerden faydalanılması uygun görülmektedir. Tablo 1'den görülebileceği üzere, Avrupa Birliği üyesi ülkelerde birlik öncesi, 1950-1980 yılları arasında yetişkin başına %180, 1980-2016 yılları arasında ise %45'lik gelir artış oranları, artış hızının yavaşlaması olarak değerlendirilmektedir. Büyüme oranlarındaki veya gelir artış hızlarındaki bu yavaşlama, Batı Avrupa'daki büyümenin "altın çağına" sona ermesinin yanı sıra, dünya genelinde ve Avrupa'da dönem dönem etkili olan finansal ve mali krizler ile ekonomik durgunluktan kaynaklanmaktadır. ABD-Kanada'da ise 1950-1980 dönemi yetişkin başına gelir artışı %82 iken 2008 finansal krizine rağmen 1980-2016 arası artış oranı %71 olarak Avrupa'dan daha

yüksek gerçekleşmiştir. Benzer şekilde Japonya, iki dönemde %372'den %56'ya düşen bir oranda yetişkin başına gelir artış hızı kaydetmiştir. Çin ise 1980-2016 döneminde yetişkin başına gelir artış hızını önceki dönem %114'lük artış hızından %831 gibi oldukça yüksek bir seviyeye çıkarmıştır. Dünya genelindeki artış hızı ise %122'den %54'e düşmüştür. 1980-2016 arası yalnızca %12'lik gelir artış hızı yaşayan, 1950-1980 yılları arası %117'lik yetişkin başına artış hızı elde eden Latin Amerika ülkeleri küresel düzeyde en yavaş büyüyen ülkeler olarak temsil edilmektedir. Okyanusya ülkeleri ise her iki dönemde %50'lik ve %49'luk yetişkin başına aylık gelir artış hızları ile en istikrarlı ülkeler olarak kabul edilmektedir. İstatistiki göstergeler doğrultusunda Sahra altı Afrika ve Latin Amerika gibi dünyanın bazı bölgelerinde gelir dağılımı adaletsizliğinin önemini koruduğunu ve ülkeler arasında eşitsizliklerin varlığını sürdürdüğünü belirtmek gerekmektedir. Bazı düşük ve orta gelirli bölgeler bugün yıllar öncesine kıyasla nispeten daha kötü durumdadırlar. 1980 ve 2016 yılları arasında Sahra altı Afrika'daki yetişkin başına gelirler, dünyadaki yetişkin başına gelirlerden (% 54) daha yavaş (% 18) büyümüştür. Kuzey Afrika ise yetişkin başına %24 civarında büyürken tüm Afrika kıtası ise yalnızca %20'lik gelir artışı kaydetmiştir ki, bu oran önceki dönem olan 1950-1980 döneminden (%85) bile çok daha düşüktür.

Tablo 2. Dünya genelinde gayri safi milli ve yurtiçi hâsılanın 1980 yılı dağılımı (satın alma gücü paritesine göre)

	Toplam Nüfus (Milyon) (1980)	GSYH S.A.G.P. göre) (Trilyon Euro)	Sabit Sermaye Tüketimi (% GSYH)	Net Dış Faktör Geliri (% GSYH)	GSMH (S.A.G.P. göre) (Trilyon Euro)	Yetişkin Başına GSMH (S.A.G.P. göre) (Euro)	Yetişkin Başına Aylık Eşdeğer Gelir (S.A.G.P. göre) (Euro)		
Dünya	4389	100%	28	13%	-0.2%	25	100%	10500	880
Avrupa	673	15%	11	14%	-0.1%	9	37%	20000	1670
<i>AB</i>	469	11%	8	14%	-0.2%	7	28%	21600	1800
<i>Rusya ve Ukrayna</i>	204	4%	3	17%	0.0%	2	9%	16200	1350
Amerika	598	14%	9	14%	-0.4%	7	30%	21700	1810
<i>Kanada ve ABD</i>	252	6%	6	15%	0.9%	5	20%	29600	2470
<i>Latin Amerika</i>	346	8%	3	11%	-3.0%	2	9%	13800	1150
Afrika	477	11%	1.3	10%	-1.9%	1	5%	5500	460
<i>Kuzey Afrika</i>	111	3%	0.5	10%	-2.1%	0.5	2%	9200	770
<i>Sahra Altı Afrika</i>	365	8%	0.8	10%	-1.8%	1	3%	4332	360
Asya	2619	60%	7.1	12%	0.2%	8	27%	5000	420
<i>Çin</i>	987	22%	0.9	11%	0.0%	1	3%	1500	130
<i>Hindistan</i>	697	16%	0.8	7%	0.6%	1	3%	2200	180
<i>Japonya</i>	117	3%	1.9	17%	0.0%	2	6%	19900	1660
<i>Diğer Asya Ülkeleri</i>	817	19%	3.4	10%	0.4%	4	15%	9300	780
Okyanusya	22	1%	0.4	15%	-1.6%	0.3	1%	21300	1780
<i>Yeni Zelanda ve Avustralya</i>	18	0.4%	0.3	16%	-1.5%	0.3	1%	24200	2020
<i>Diğer Okyanusya Ülkeleri</i>	5	0.1%	0.0	7%	-4.2%	0.0	0%	4400	370

Kaynak: World Inequality Report 2018 ve IMF Tackling Inequality 2017 başlıklı raporlardan derlenen veriler ile yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2 ve 3 ise 1980 ve 2016 yılları için satın alma gücü paritesine göre küresel düzeyde gelir dağılımının seyrine ilişkin istatistiki bilgiler içermektedir. 1980 ve 2016 yılı arası küresel gelir dağılımı farklılığı, karşılaştırma yapılabilmesi için iki ayrı tabloda değerlendirilmektedir. Tablolar, Çin'in ulusal gelirinin 1980'den 2016'ya satın alma gücü paritesine göre 1 trilyon Euro'dan 15 trilyon Euro'ya yükselmiş olduğunu ve küresel gelir payının da %3'ten %19'a yükseldiğini göstermektedir. 1980'de ABD-Kanada için %20'ye ve Avrupa Birliği için %28'e karşılık gelen küresel gelir payı, 2016 yılında ABD-Kanada için %17, Avrupa Birliği için %20 olarak gerçekleşmiştir. Çin'in yetişkin başına ulusal geliri 1980'den 2016'ya %831, 1950'den 1980'e %106 dolayında artmıştır. Bu durumun küresel gelir eşitsizliğinin azalmasına katkıda bulunduğu ve gelirin batıdan doğuya doğru hareketinin, 1980 yılında gelir dağılımı görece daha adaletsiz olan Çin gibi ülkelerin gelir dağılımını iyileştirdiği

söylenbilir. Ülkeler arasındaki eşitsizlik azalışına veya gelir dağılımındaki görece dengelenmeye rağmen, Tablo 2 ve 3'ten de görülebileceği üzere ortalama milli gelir eşitsizliği küresel düzeydeki varlığını sürdürmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin hepsinin Çin ile aynı oranda gelir artış hızı kaydettiklerini ve büyüdüklerini söylemek güçtür. Hindistan'ın 2016 yılı satın alma gücü paritesine göre yetişkin başına aylık ortalama geliri 580 Euro veya 638 ABD Doları olup Sahra altı Afrika'da ise bu rakam 430 Euro'dur (473 ABD Doları)¹. 1980 yılında bu değerler Hindistan için 180 Euro, Sahra altı Afrika için ise 360 Euro seviyelerindedir. Her iki dönem birlikte ele alındığında her iki bölge, küresel düzeyde hâlen en fakir bölgelerdir. 2016 yılında yetişkin başına aylık gelir ABD-Kanada'da 4230 Euro'dur. 430 Euro aylık yetişkin başına gelire sahip Sahra altı Afrika'dan ABD-Kanada yaklaşık olarak on kat daha zengindir.

Tablo 3. Dünya genelinde gayri safi milli ve yurtiçi hâsılanın 2016 yılı dağılımı (satın alma gücü paritesine göre)

	Toplam Nüfus (Milyon) (2016)	GSYH (S.A.G.P. göre) (Trilyon Euro)	Sabit Sermaye Tüketimi (% GSYH)	Net Dış Faktör Geliri (% GSYH)	GSMH (S.A.G.P. göre) (Trilyon Euro)	Yetişkin Başına GSMH (S.A.G.P. göre) (Euro)	Yetişkin Başına Aylık Eşdeğer Gelir (S.A.G.P. göre) (Euro)		
Dünya	7372	100%	92	14%	-0.5%	78	100%	16100	1340
Avrupa	747	10%	19	15%	-0.6%	16	20%	27100	2260
<i>AB</i>	523	7%	16	17%	-0.2%	13	17%	31400	2620
<i>Rusya ve Ukrayna</i>	223	3%	3	9%	-2.5%	3	4%	16800	1400
Amerika	962	13%	23	15%	-0.2%	19	25%	29500	2460
<i>Kanada ve ABD</i>	360	5%	16	16%	0.9%	13	17%	50700	4230
<i>Latin Amerika</i>	602	8%	7	12%	-2.5%	6	8%	15400	1280
Afrika	1214	16%	4	10%	-2.1%	4	5%	6600	550
<i>Kuzey Afrika</i>	240	3%	2	9%	-1.7%	2	2%	11400	950
<i>Sahra Altı Afrika</i>	974	13%	3	11%	-2.3%	2	3%	5100	430
Asya	4410	60%	44	14%	-0.4%	38	49%	12700	1060
<i>Çin</i>	1382	19%	18	14%	-0.7%	15	19%	14000	1170
<i>Hindistan</i>	1327	18%	7	11%	-1.2%	6	7%	7000	580
<i>Japonya</i>	126	2%	4	21%	3.5%	3	4%	31000	2580
<i>Diğer Asya Ülkeleri</i>	1575	21%	16	13%	-0.7%	14	18%	14200	1180
Okyanusya	39	1%	1	16%	-1.5%	1	1%	31700	2640
<i>Yeni Zelanda ve Avustralya</i>	29	0.4%	1	16%	-1.5%	1	1%	38200	3180
<i>Diğer Okyanusya Ülkeleri</i>	10	0.1%	0.03	7%	-2.4%	0.03	0%	5600	470

Kaynak: World Inequality Report 2018 ve IMF Tackling Inequality 2017 başlıklı raporlardan derlenen veriler ile yazar tarafından oluşturulmuştur.

Akademik ve teorik tartışmaların çoğu, ülkelerin ekonomik performansını karşılaştırmak için genellikle gayri safi yurtiçi hâsıla (GSYH) büyümesine/artışına odaklanmaktadır. Bununla birlikte, bu ölçüm ulusal refahın ölçülmesinde sınırlı bir kullanım alanı sunmaktadır. GSYH hesaplamaları, diğer ülke vatandaşlığındaki gerçek ve tüzel kişilerin gelirini de hesaba kattığı için, GSYH ile GSMH'deki gelişmeleri dikkatli değerlendirmek gerekir. Bu sebeple çalışmada her iki hesaplama yöntemine de yer verilmektedir. Çalışma ise bu değişkenlerin seçili dönem için küresel seyrine ve dönemsel farklılığına odaklanmaktadır. GSYH, üretim sürecinde ortaya çıkan mal veya hizmetlerin maliyetini, bir ekonomide satılan tüm mal ve hizmetlerin fiyatından çıkardıktan sonra ekonomik değeri ölçmektedir. Dolayısıyla, sermaye amortismanı, suç, çevresel bozulma, hastalıklar gibi negatif dışsallıklar yayan "public bads" (kamu kötülükleri) ile ilgili faktörleri hesaba katmamaktadır. Çünkü bunlar aynı zamanda

¹ Çalışmada Euro cinsinden değerler paylaşılmaktadır ve değerlendirmelerde 1 Euro=1.1 ABD Doları kabul edilmektedir.

GSYH hesaplamalarına dâhil edilen harcamalara sebep olmaktadır. Bu kısıtlar sebebiyle, pek çok istatistik kurumu, hükümetler, akademik kurumlar ve enstitüler ekonomik performans ve refahın tamamlayıcı başka göstergelerini geliştirip kullanmaya başlamıştır. Öte yandan GSYH, gelir eşitsizliği söz konusu iken bazı zorluklara da sebep olmaktadır. Birincisi, gayri safi yurtiçi hâsılanın adından da anlaşılacağı gibi gayrisafî bir önlem olmasıdır ve bir ekonomide zarar görmüş ya da mal ve hizmetlerin üretimi sırasında aşınan sermayenin değiştirilmesi için gereken harcamaları dikkate almamasıdır. Söz gelimi makineler, bilgisayarlar, yollar ve elektrik sistemleri her yıl tamir edilmelidir veya değiştirilmelidir. Bu, sermaye amortismanı veya sabit sermaye tüketimi (CFC) olarak adlandırılmaktadır. Sabit sermaye tüketimi ile net yurtiçi hâsıla elde edilmektedir ve bu da gerçek ekonomik çıktıya ilişkin daha doğru bir ölçüm yöntemidir. Sabit sermaye tüketiminin GSYH'den çıkarılması ile net yurtiçi hâsıla elde edilmektedir ki bu değişken bir ekonomideki çıktı miktarına ilişkin veriler sunmaktadır. Sabit sermaye tüketimi ise pratikte zamana ve ülkelere göre değişmektedir.

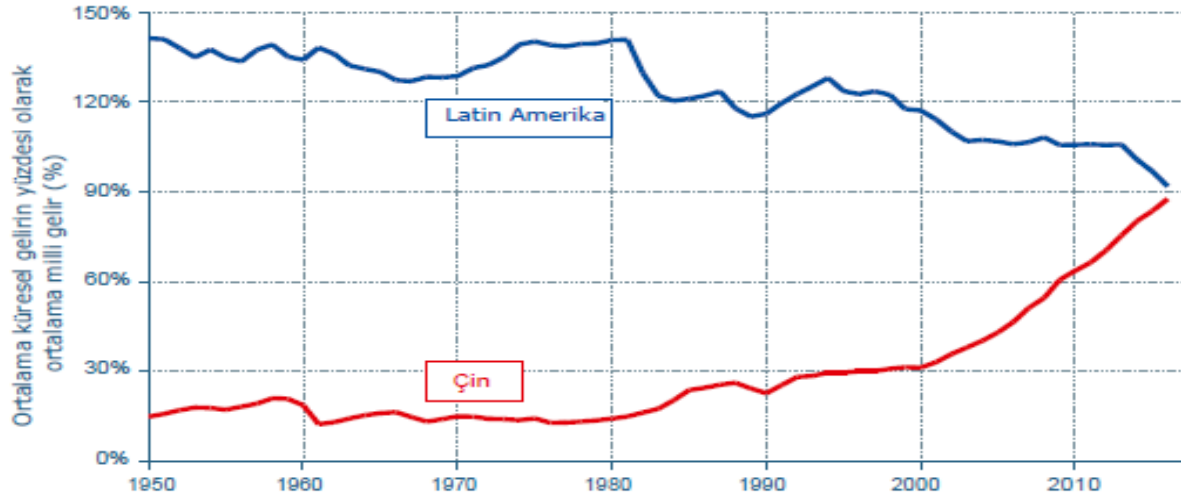
Toplam sermaye stoğu içinde önemli bir makine stoğuna sahip olan ülkeler, genel sermaye içindeki yüksek payları elde etme eğilimindedirler. Tablodan da görülebileceği üzere gelişmiş ekonomiler için bu durum, sabit sermaye tüketiminin GSYH'sinin % 21'ine eşit olduğu Japonya'da geçerlidir. Sabit sermaye tüketimi Avrupa Birliği ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde de yüksektir (%16-17). Aksine, nispeten daha az sayıda makineye sahip olan ve sermaye stoklarında tarımsal alanın daha yüksek bir yüzdesine sahip olan ekonomiler, daha düşük sabit sermaye tüketimi değerlerine sahip olma eğilimindedirler. Hindistan'da sabit sermaye tüketimi GSYH'nin %11'ine, Latin Amerika'da ise %12'sine eşittir. Böylece ülkeler arasındaki sabit sermaye tüketimi değerleri arasındaki farklılık ülkelerin gelir dağılımı seviyelerini de değiştirmektedir. Bu tür değişiklikler ise küresel eşitsizliği azaltma eğilimindedir; çünkü eski makineleri veya aşınmış sermayeyi değiştirmeye tahsis edilen gelir, yüksek gelirli ülkelerde düşük gelirli ülkelere daha yüksek olma eğilimindedir. GSYH rakamları, ülkeler arasındaki ve zaman içindeki gelir eşitsizliğinin karşılaştırılması gerektiğinde başka bir zorluğa daha sahiptir. Küresel düzeyde net yurtiçi üretim, net yurtiçi gelire eşittir. Başka bir deyişle küresel üretimin piyasa değeri küresel gelire eşittir. Şöyle ki ulusal düzeyde, belirli bir ülkedeki mal ve hizmetlerin satışından elde edilen gelirler mutlaka o ülkede kalmaz. Örneğin fabrikaların yabancı şahıslara veya çok uluslu şirketlere ait olduğu durumda elde edilen gelirler başka ülkelere ve coğrafi bölgelere transfer edilmektedir. Yabancı para cinsinden gelirler hesaba katıldığında, ülkeler arasındaki küresel eşitsizlik artmak yerine azalabilmektedir. Zengin ülkeler genellikle dünyanın diğer bölgelerinde yoksul ülkelere göre daha fazla varlığa sahiptirler.

Tablo 3, Kuzey Amerika'daki net dış faktör gelirinin GSYH'nin %0,9'u olduğunu göstermektedir. Bu arada, Japonya'nın net dış faktör geliri GSYH'nin %3,5'ine eşittir. Avrupa Birliği içerisindeki net dış faktör geliri, satın alma gücü paritesine göre negatiftir. Yani bu ülkelere sermaye çıkışı, bu ülkelere sermaye girişine göre daha fazladır. Bu rakam aslında Avrupa Birliği içindeki üye ülkeler özelinde bir farklılık olduğunu göstermektedir. Fransa, Hollanda ve Almanya gibi gelişmiş Avrupa ekonomileri yüksek düzeyde net dış faktör gelirlerine sahipken, İrlanda ve Birleşik Krallık gibi ülkeler ile sonradan birlik üyesi olan çoğu Balkan ülkeleri ise negatif net dış faktör gelirlerine sahiptirler. Bu durum büyük ölçüde, o ülkelerde faaliyet gösteren finansal hizmetlerin ve yabancı şirketlerin para transferi sebebiyle ortaya çıkmaktadır. Net dış faktör gelirlerinin ülkeler özelinde değişiklik göstermesi ve yabancı para cinsinden elde edilen gelirlerin ülkelerarası aktarımı gelir eşitsizliğinin ya da gelir dağılımının yönünü de önemli ölçüde etkilemektedir. Öte yandan, Latin Amerika her yıl GSYH'nin %2.5'ini dış aleme aktarmaktadır. Çin de negatif net dış faktör gelire sahip ülkelere biri olup GSYH'nin %0.7'sini yabancı ülkelere ödemektedir. Bu durum, Çin'in yabancı portföyünden elde ettiği getirisinin, yabancı yatırımlardan elde ettiği getiriden daha düşük olduğunu göstermektedir. Teorik olarak, küresel düzeyde net dış faktör geliri sıfıra eşit olmalıdır. Başka bir ifade ile bazı ülkeler tarafından ödenenlerin, diğerleri tarafından alınması gerekmektedir. Ancak, net dış faktör gelirlerinin hareketine ilişkin güvenilir istatistikî kayıtlar veya bilgiler mevcut değildir. Bu sebeptendir ki, küresel düzeyde rapor edilen net dış faktör gelirlerinin toplamı hiçbir zaman sıfır olmamıştır. Bu, "kayıp gelir" sorunu olarak adlandırılmaktadır; toplam gelirin payı, küresel ekonomik istatistiklerden silinerek küresel düzeyde sıfır olmayan net yabancı gelir haline gelmektedir. Bu esasen kayıtdışılığın varlığına ilişkin bir kanıt da sunmaktadır. Eksik net dış faktör

gelirleri hesaba katıldığında, küresel gelir eşitsizliğinin önemli ölçüde değiştiğini söylemek doğru değildir; ancak bu durum, belirli ülkeler için döngüsel olarak büyük bir fark yaratabilmektedir.

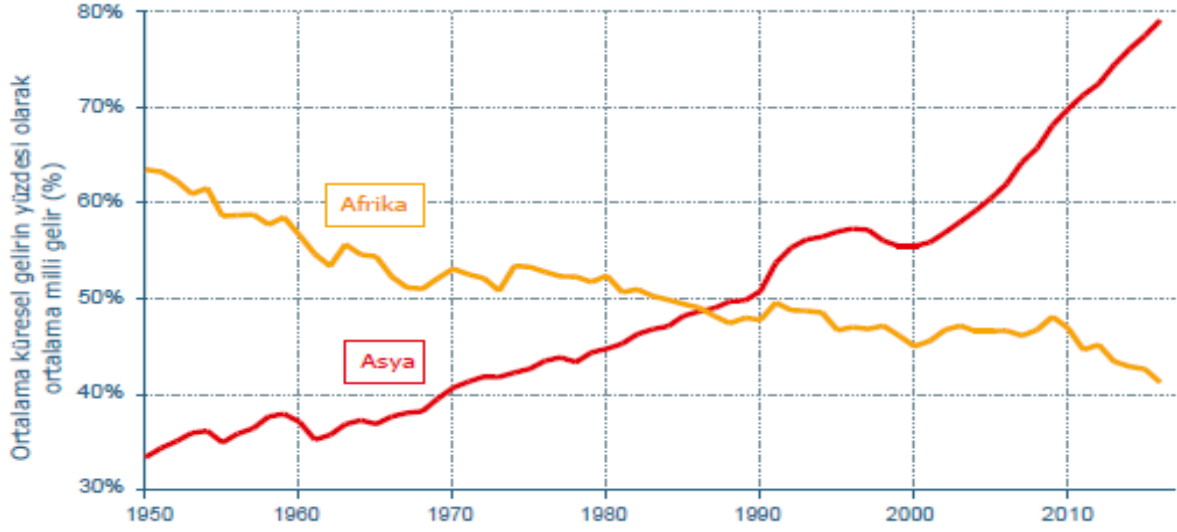
Asya'daki büyüme, geçen on yıllar içerisinde ülkeler arasındaki eşitsizliği azaltmaya önemli katkıda bulunmuştur. Küresel düzeyde, 2016 yılında yetişkin başına aylık gelir, Tablo 3'ten de görülebileceği üzere satın alma gücü paritesine göre 1340 Euro'dur (1474 ABD Doları). Ulusal gelir (GSMH), Kuzey Amerika'da yetişkin başına satın alma gücü paritesine göre aylık 4230 Euro veya aylık 4653 ABD Doları olup bu değer küresel ortalamasının 3 katıdır, Avrupa Birliği'nde ise bu oran küresel ortalamasının iki katıdır ve yetişkin başına 2620 Euro veya 2882 ABD Doları'dır. Bu değerler yüksek gelirli ülkeler ile küresel ortalama gelir arasındaki büyük farklılığı göstermektedir: ABD ve Kanada dünya ortalamasından beş kat, AB ise üç kat daha zengindir. Çin'de yetişkin başına aylık gelir, satın alma gücü paritesine göre 1170 Euro veya 1287 ABD Doları'dır; yani dünya ortalaması olan 1340 Euro veya 1474 ABD Doları'nın altındadır. Çin, Tablo 3'e göre 2016 yılına ilişkin küresel gelirin %19'unu temsil etmektedir. Bu rakam Kuzey Amerika'dan (% 17) ve Avrupa Birliği'nden (%17) daha yüksektir. Çin'in tek başına küresel gelirden elde ettiği pay, son yıllarda yaşadığı ekonomik büyüme ve kalkınma ile birlikte düşünüldüğünde oldukça önemlidir. Ancak, yetişkin başına aylık gelirin dünya ortalamasının altındaki seyri ise Çin özelinde gelir dağılımının adaletsizliğine vurgu yapmaktadır.

Şekil 1. Çin ve Latin Amerika'da küresel ortalamaya oranla ortalama gelir, 1950–2016

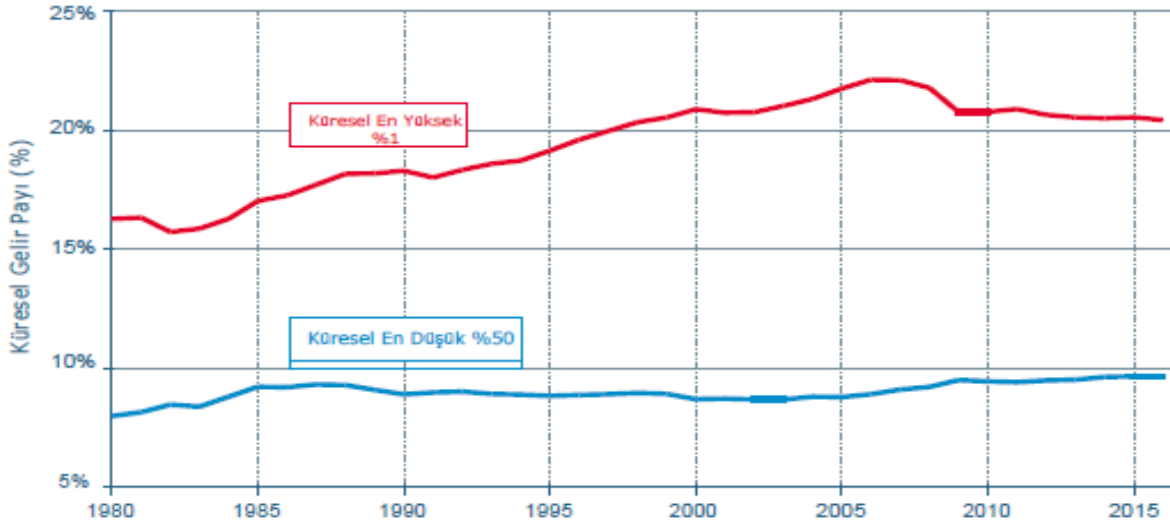
Kaynak: World Inequality Report 2018, s. 66

Şekil 1 ve Şekil 2 küresel düzeyde en hızlı ve en yavaş gelir artış hızı elde eden bölgelerin karşılaştırılmasına ilişkin görselleri temsil etmektedir. Öyle ki, Afrika gelir artış hızı en yavaş olan bölge olarak küresel düzeyde en yoksul kıta varlığını sürdürmektedir. Siyasi ve ekonomik krizler ile iç savaşların ortaya çıkardığı bu sosyoekonomik sorun, dünyanın en fakir bölgesinin yalnızca iktisadi politikalar ile iyileştirilemeyeceği iddiasını desteklemektedir. Afrika ülkelerinin ortalama gelirleri, 1950'de dünya ortalamasının %63'ünden, 2016'da %40'ına düşerken; Latin Amerika'da bu oran, %141'den %92'ye düşmüştür. Asya genelinde ise bu oran %34'ten 2016'da %78'e yükselmiştir. Çin ise 1950'den 2016'ya ortalama gelirlerini dünya ortalamasının %6'sından %88'ine yükseltmeyi başarmıştır.

Şekil 2. Afrika ve Asya'da küresel ortalamaya oranla ortalama gelir, 1950-2016

Kaynak: World Inequality Report, s. 65

Küresel gelir dağılımına ilişkin paylaşılan tablo ve şekillerde en etkili gelişimi Çin'in gösterdiği görülmektedir. Hindistan, büyük ölçüde en iyi küresel gelir elde eden bölgeler ve ülkeler arasında daha az etkili gibi gözükmemektedir. Rusya'da ise komünist rejim sonrası gelirin en zengin kesimden en yoksul gelir grubuna yayıldığı görülmektedir. Komünizmin sona ermesi, Rus gelirlerinin yeniden dağıtım politikaları aracılığıyla gelir grupları arasında paylaşılmasına dair bir kanıt da sunmaktadır. Afrika, Asya ülkelerine kıyasla nispeten düşük bir büyüme nedeniyle, gelir dağılımında arzu edilen artışı ve yeniden dağıtımını elde edememiştir. Hem Kuzey Amerika hem Avrupa'nın gelir payları 1980 dönemine kıyasla azalırken; Avrupa'nın küresel gelirden aldığı pay Amerika'ya kıyasla daha fazla azalmıştır. Bunun nedeni, çoğu Avrupa ülkesinin Avrupa Birliği mevzuatı çerçevesinde on yıllar boyunca ABD ve diğer ülkelere göre daha adil bir büyüme ve gelir dağılımı politikası benimsemesidir.

Şekil 3. Küresel en düşük %50 ve en yüksek %1'lik gelir payı

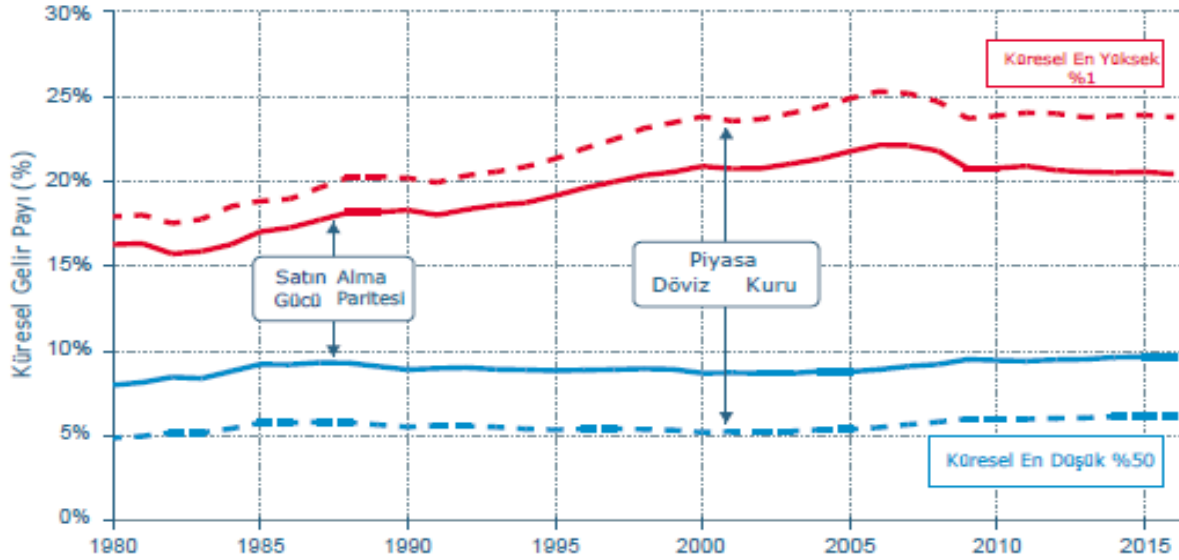
Kaynak: World Inequality Report 2018, s. 54

Şekil 3, satın alma gücü paritesine göre, %1 ve %50'lik dünya gelirin payını temsil etmektedir. Küresel %1'lik gelir payı, 1980'deki küresel gelirin yaklaşık %16'sından, 2008 küresel finansal krizi öncesinde 2007'de, %22'nin üzerine çıkmıştır. 2016'da kriz sonrası yaşanan ekonomik durgunluk ve düşük büyüme oranları sebebiyle bir miktar gerileyerek %21'in altına düşmüştür; ancak

bu hafif düşüşe rağmen küresel eşitsizlik seviyesi hâlen 1980 seviyesinin üzerindedir. Buna karşın şekilden de görülebileceği üzere 1980 ile 2016 arasında küresel en düşük %50'lik gelir grubunun dünya gelirinden aldığı pay %7 ve %9 civarında daha istikrarlı bir şekilde salınmaktadır. Bu durum, küresel nüfusun %1'lik gelir grubunun, %50'lik gelir grubu tarafından elde edilen toplam gelirin iki katından daha fazla bir miktarı elde ettiğini göstermektedir. Bu veri, küresel düzeyde yaşanan gelir eşitsizliğine ilişkin çarpıcı duruma dair bir gösterge durumundadır. Diğer taraftan, 2000'den beri gelişmekte olan ülkelerdeki, özellikle Çin'deki yüksek büyümenin veya 2008 küresel mali krizinin küresel gelir eşitsizliğindeki artışı durdurmak için yeterli olmadığı açıktır.

Satın alma gücü paritesi, dünya çapında seyahat etmeyen ve gelirlerini esasen kendi ülkelerinde harcayan bireyler açısından küresel eşitsizliğin ve gelir dağılımının daha net bir fotoğrafını sunmaktadır. Piyasa döviz kurları, bireylerin gelirlerini kolayca istedikleri yerde harcayabilecekleri bir dünyadaki küresel eşitsizlik hakkında bilgi vermek için tercih edilmektedir. Bu durum yüksek gelir elde eden bireylerin küresel düzeyde elde ettikleri gelirleri ile harcamalarını içermekle birlikte aynı zamanda göçmen işçilerin kendi ülkelerine gönderdikleri döviz cinsinden gelirleri veya kendi ülkelerinde yaptıkları harcamaları da içermektedir. Bu çalışmada ağırlıklı olarak satın alma gücü paritesine göre veriler bulunmaktadır. Şekil 4 ise iki ölçüm yöntemine göre farkın daha iyi anlaşılması için paylaşılmaktadır. Piyasa döviz kuru ile ölçülen, küresel eşitsizlik şekilden görülebileceği üzere daha yüksektir. Fiyatlar, piyasa döviz kurları veya satın alma gücü pariteleri kullanılarak bir para biriminden diğerine dönüştürülebilmektedir.

Şekil 4. Küresel en düşük %50 ve en yüksek %1'lik gelir payı (satın alma gücü paritesi ve piyasa döviz kuru karşılaştırması)

Kaynak: World Inequality Report 2018, s. 56

Piyasa döviz kurları, insanların para birimlerini alıp satmaya veya değiştirmeye razı oldukları fiyatları göstermektedir, bu yüzden ilk bakışta insanların göreceli satın alma gücünü yansıtmaktadır. Buradaki sorun, piyasa döviz kurlarının ticari mallar açısından yalnızca itibari paranın göreceli satın alma gücünü yansıtmamasıdır. Ancak ticarete konu olmayan mallar (tipik olarak hizmetler) aslında gelişmekte olan ekonomilerde ticarete konu mallara göre daha ucuzdur. Bu nedenle, piyasa döviz kurları fakir ülkelerde yaşam standartlarına ilişkin gerçek istatistikî bilgileri vermemektedir. Ek olarak, piyasa döviz kurları, finansal, ekonomik ve/veya politik olarak ülkelerdeki konjonktürel değişikliklerden etkilenmektedir. Satın alma gücü paritesi ise çeşitli ülkelerde gözlenen fiyatlara dayanarak bu sorunları ortadan kaldıran alternatif bir dönüşüm faktörüdür. Dolayısıyla, küresel gelir eşitsizliği seviyesi, piyasa döviz kurları kullanılarak, satın alma gücü paritesine göre ölçüldüğünde büyük ölçüde yüksektir. Şekil 4'ten de görülebileceği üzere küresel en yüksek %1'lik gelir, piyasa döviz kurları ile 2006 yılında, 1980 sonrası en yüksek seviyesi olan %25'in üzerine yükselmiştir. Satın

alma gücü paritesine göre bu gelir grubunun küresel gelir payı ise 2006 yılında %22'dir. 2016 yılına gelindiğinde ise bu gelir grubunun küresel gelir payı satın alma gücü paritesine göre %21 iken piyasa döviz kuru paritesine göre ise %24'ten biraz daha azdır. Küresel en düşük %1'lik gelir grubunun gelir payları 1980'den 2016'ya piyasa döviz kuru paritesine göre %5 ve %6 arasında salınmaktadır. Bu oran satın alma gücü paritesine göre %7 ve %9 arasındadır. Görülmektedir ki, ülkelerdeki fiyat değişikliklerine göre hesaplanan satın alma gücü paritesine göre gelir dağılımının veya gelir eşitsizliğinin seyri ve boyutu piyasa döviz kuru paritesine göre daha düşük seviyede çıktılar sunmaktadır.

5. Sonuç

Önceki çalışmalar ve teoriler ile ekonomik kararlar üzerinde etkisi olduğu anlaşılan gelir dağılımı ve bununla ilgili olan gelir eşitsizliği, son zamanlarda çok ilgi toplayan bir kavramdır. Bu ilgi, uluslararası düzeyde birçok akademisyenin, sivil toplum kuruluşunun, resmi ve özel kurumların, hatta ülkelerin gelir eşitsizliğini bir sosyoekonomik sorun olarak tanımlamalarına ve çözümü için zaman ve kaynak ayırmalarına, bilimsel çalışmalar yapmalarına sebep olmaktadır. Toplumsal sınıflar arasındaki gelir dağılımı farklılığı şeklinde anlaşılan gelir eşitsizliği; eğitim, sağlık, savunma vb. kamusal birçok alanda da fayda sorununu beraberinde getirmektedir. Tüm toplumu ilgilendiren iktisadi sonuçlar doğuran bu sorunlar, ekonomik kararların alınmasında artık giderek artan şekilde önem arz etmektedir. Ülkelerin genel olarak gelir dağılımında adaleti sağlayacak politika uygulama istekleri çoğu zaman ekonomide beklentinin aksine olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu çok yönlü, doğrusal olmayan etkiler ve sonuçlar çalışmaya başlamak için bir merak uyandırmış olup özellikle 1980 sonrası değişen dünya iktisadi dinamiklerinin meydana getirdiği etki ile bu çalışmada, artan gelir eşitsizliğinin nedenleri, gelir dağılımının ve eşitsizliğinin küresel düzeydeki seyrinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu itibarla çalışmada, bazı uluslararası ekonomik kurumlar tarafından hazırlanan raporlarda yer alan verilerden yararlanılarak oluşturulan tablolar ve şekiller yardımıyla ilgili açıklamalara ve değerlendirmelere yer verilmektedir. 1980-2016 döneminde küresel gelir dağılımında en zayıf gelişme gösteren ülkeler Latin Amerika ülkeleri ile Sahra altı Afrika olup Çin en yüksek düzeyde küresel gelir artışı yaşayan bölge olarak temsil edilmektedir. Asya ülkelerindeki gelir artışı da Çin'in ekonomik büyümede sağlamış olduğu istikrar sayesinde görece yüksek seyretmektedir. ABD-Kanada ile temsil edilen Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği, küresel gelir dağılımında 1980-2016 dönem için artış elde etmiş olsa da finansal, mali krizlerin ve ekonomik durgunlukların yaratmış olduğu olumsuz etkiler, artışın etkisinin sınırlı ve diğer bazı bölgelerden daha az oranda olmasına sebep olmaktadır. Diğer taraftan, Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde uygulanan para ve maliye politikalarının, birlik üye sayısı artışı ile birlikte ele alınması durumunda, gelir grupları arasında dağıtımda görece adaletin sağlanmasının da gelir artışında bir sınırlama meydana getirdiğini belirtmek gerekmektedir. Çin'in diğer ülkelere nazaran hızlı gelişiminin küresel geliri, Latin Amerika ve Afrika ülkeleri ile diğer gelişmiş ülkelere nazaran Asya ülkelerine kaydırdığını ve Asya ülkelerinin iktisadi gelişimine önemli katkıda bulunduğunu; bununla birlikte diğer bölgelerin gelir dağılımının öngörülen ölçüde gelişemediğini de değerlendirmek gerekmektedir.

Kaynakça

- Acemoğlu, D. (2002). Technical change, inequality, and the labor market. *Journal of Economic Literature*, 40(1), 7-72.
- Alvaredo, F., Chance, L., Piketty, T., Saez, E., ve Zucman, G. (2018). World inequality report. World Inequality Lab, Erişim Tarihi: 23.07.2019, <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-full-report-english.pdf>
- Autor, D. H., Katz, L. F., ve Kearney, M. S. (2006). The polarization of the US labour market. *American Economic Review*, 96(2), 189-194.

- Baldacci, E., Callegari, G., Coady, D., Ding, D., Kumar, M. S., Tommasino, P., ve Woo, J. (2010). *Public expenditures on social programs and household consumption in China* (No: 10/69). International Monetary Fund Working Paper.
- Barro, R. J. (1989). *Economic growth in a cross section of countries* (No: w3120). National Bureau of Economic Research Working Papers.
- Barro, R. J. (1991). Economic growth in a cross-section of countries. *Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 407-444.
- Barro, R. J. (1992). *Human capital and economic growth*. Poicies for Long-Run Economic Growth bildiriler kitabı (s. 199-216) içinde. Federal Reserve Bank of Kansas City.
- Barro, R. J., ve Sala-i-Martin, X. (1995). *Economic growth*. New York: McGraw-Hill.
- Becker, G. S. (2007). Health as human capital: Synthesis and extensions. *Oxford Economic Papers*, 59(3), 379-410.
- Birdsall, N. (2006). *The world is not flat: Inequality and injustice in our global economy* (No: 9). Helsinki: United Nations University World Institute for Development Economics Research Annual Lecture. Erişim Tarihi: 23.06.2019, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.178.8962&rep=rep1&type=pdf>
- Bosworth, B. P., Burtless, G., ve Zhang, K. (2016). *What growing life expectancy gaps mean for the promise of social security*. Washington: Brookings Institution. Erişim Tarihi: 25.06.2019, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/02/bosworthburtlesszhang_retirementinequalitylongevityfullpaper.pdf
- Bourguignon, F. (2018). World changes in inequality: An overview of facts, causes, consequences, and policies. *CESifo Economic Studies*, 64(3), 345-370.
- Case, A., ve Deaton, A. (2017). *Mortality and morbidity in the 21st century*. Brookings Panel on Economic Activity konferans kitabı (s. 397-476) içinde. Washington: The Brookings Papers on Economic Activity (BPEA).
- Charles-Coll, J. A. (2011). Understanding income inequality: Concepts, causes and measurement. *International Journal of Management and Economics*, 1(3), 17-28.
- Chetty, R., Stepner, M., Abraham, S., Lin, S., Scuderi, B., Turner, N., Bergeron, A., ve Cutler, D. (2016). The association between income and life expectancy in the United States 2001-2014. *Journal of the American Medical Association*, 315(16), 1750-1766.
- Dinopoulos, E., ve Segerstrom, P. (1999). A schumpeterian model of protection and relative wages. *American Economic Review*, 89(3), 450-472.
- Egger, H., ve Kreickemeier, U. (2009). Firm heterogeneity and the labor market effects of trade liberalization. *International Economic Review*, 50(1), 187-216.
- Ehrlich, I., ve Becker, G. S. (1972). Market insurance, self-insurance and self-protection. *The Journal of Political Economy*, 80(4), 623-648.
- Ehrlich, I. (2000). Uncertain lifetime, life protection and the value of life saving. *Journal of Health Economics*, 19(3), 341-367.
- Feenstra, R. C., ve Hanson, G. H. (1996). *Foreign investment, outsourcing and relative wages* (No: 5121). National Bureau of Economic Research Working Papers.
- Goos, M., Manning, A., ve Salomons, A. (2009). The polarization of the european labor market. *American Economic Review Papers and Proceedings*, 99(2), 58-63.
- Gómez, P. G., ve Nicolás, A. L. (2006). Health shocks, employment and income in the spanish labour market. *Health Economics*, 15(9), 997-1009.

- Grossman, M. (1972). On the concept of health capital and the demand for health. *Journal of Political Economy*, 80(2), 223-255.
- Gupta, S., Davoodi, H., ve Alonso, R. T. (1998). *Does corruption affect income inequality and poverty?*. (No: 98/76). International Monetary Fund Working Paper.
- Gupta, S., De Mello, L., ve Sharon, R. (2000). *Corruption and military spending* (No: WP/00/23). International Monetary Fund Working Paper.
- Güvenen, F., Özkan, S., ve Song, J. (2014). The nature of countercyclical income risk. *Journal of Political Economy*, 122(3), 621-660.
- Helpman, E., Itskhoki, O., ve Redding, S. J. (2010). Inequality and unemployment in a global economy. *Econometrica*, 78(4), 1239-1283.
- Houweling, T. A. J., Ronsmans, C., Campbell, O. M. R., ve Kunst, A. E. (2007). Huge poor-rich inequalities in maternity care: An international comparative study of maternity and child care in developing countries. *Bulletin of the World Health Organization*, 85(10), 733-820.
- IMF (2017). Tackling inequality. International Monetary Fund World Economic and Financial Surveys Fiscal Monitor, Erişim Tarihi: 20.07.2019, <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2017/10/05/fiscal-monitor-october-2017>
- Keskin, A. (2017). Income distribution and economic growth: A complementary cross country study to the Kuznets Curve. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 235-250.
- Knowles, S. (2005). Inequality and economic growth: The empirical relationship reconsidered in the light of comparable data. *The Journal of Development Studies*, 41(1), 135-159.
- Koske, I., Fournier, J. M., ve Wanner, I. (2012). *Less income inequality and more growth - are they compatible?* Part 2. The Distribution of Labour Income (No: 925). OECD Economics Department Working Papers.
- Lee, D. J., ve Son, J. C. (2016). Economic growth and income inequality: Evidence from dynamic panel investigation. *Global Economic Review*, 45(4), 331-358.
- Leigh, A., Jencks, C., ve Smeeding, T. M. (2009). *Health and economic inequality*. B. Nolan, W. Salverda ve T. M. Smeeding (Eds.), *The Oxford Handbook of Economic Inequality* (s. 385-405) içinde. Oxford: Oxford University Press.
- Lipset, S. M. (1960). *Political man: The social bases of politics*. New York: Doubleday and Company Incorporation Publishing.
- Neary, J. P. (2003). Presidential address: Globalization and market structure. *Journal of the European Economic Association*, 1(2-3), 245-271.
- OECD (2012). *Reducing income inequality while boosting economic growth: Can it be done?*. OECD Economic Policy Reforms, Erişim Tarihi: 20.07.2019, <http://www.oecd.org/eco/labour/49421421.pdf>.
- OECD (2016). *Income inequality remains high in the face of weak recovery*. OECD Centre for Opportunity and Equality, Erişim Tarihi: 20.07.2019, <https://www.oecd.org/social/OECD2016-Income-Inequality-Update.pdf>.
- Perkins, D. H., Radalet, S., Lindauer, D. L., ve Block, S. A. (2013). *Economics of development* (7th Ed). New York: W. W. Norton & Company.
- Persson, T., ve Tabellini, G. (1994). Is inequality harmful for growth? Theory and evidence. *The American Economic Review*, 84(3), 600-621.
- Smith, J. P. (1999). Healthy bodies and thick wallets: The dual relation between health and economic status. *The Journal of Economic Perspectives*, 13(2), 144-149.

- Tanzi, V., ve Davoodi, H. (1997). *Corruption, public investment and growth* (No: WP/97/139). International Monetary Fund Working Paper.
- Wagstaff, A., Yip, W., Lindelow, M., ve Hsiao, W.C. (2009). China's health system and its reform: A review of recent studies. *Health Economics*, 18(2), 7-23.
- Wagstaff, A., Bilger, M., Buisman, L. R., ve Bredenkamp, C. (2014). *Who benefits from government health spending and why? A global assessment* (No: 7044). World Bank Policy Research Working Paper.
- Wagstaff, A., Cotlear, D. P., Eozenou, H. V., ve Buisman, L. R. (2016). Measuring progress towards universal health coverage: With an application to 24 developing countries. *Oxford Review of Economic Policy*, 32(1), 147-189.
- Weber, J. (2008). The impact of corruption on economic growth: Does government matter?. *Academy of Management Perspectives*, 22(4), 80-82.

Extended Abstract

Inequality, a concept at the heart of social justice theories, generally refers to the non-equivalence of rights and opportunities. The concept of inequality can lead to misconceptions or confusion in public debates because it tends to express different things to people. The term "income inequality" is often used to distinguish economic inequality from others. Post 1980 theories, post 2000 empirical studies and many other studies, where financial liberalization and the period of liberalization in the economy concentrated, share important findings on the process of income distribution and the direction of income inequality. However, the existence of very different findings, multiple and nonlinear correlations of income distribution and inequality with many other economic factors provide evidence that income inequality exists by being influenced by different channels. The number of countries is small that achieved significant success in economic indicators without making the distribution of income unequal except South Korea, Japan, etc. The assessment of the relationship between income inequality and economic policies can be very difficult as there are numerous internal and external factors affecting each of them.

Income distribution, which is an economic indicator that shows how income is distributed among income groups in an economy, is often used in the calculation of the unfair distribution of income or income inequality by measuring income differences between these income groups. The global inequality measured between countries and individuals regardless of where they live is significantly complex. This is mostly due to the significant difference in the average income of high-income individuals at the global level compared to low-income individuals. Income inequality has decreased as a result of the international movement of income distribution among individuals due to the rapid economic growth in China, India and other poor countries of South Asia. Most of the individuals in the world shift the majority of the global income distribution from the poorest to the less poor. On the other hand, as can be seen from the data shared in the study global inequality in other words domestic, regional and intercontinental inequality still exists. Many global and local factors about inequality causes that can boost inequality are proposed and summarized. Global factors such as technological progress, globalization and commodity price cycles play an important role in income inequality. In addition to transnational factors such as economic developments and economic stability, country-specific factors such as financial integration, redistribution policies, labor and product markets liberalization and deregulation, health policies and corruption also play an important role in explaining inequality.

The data in the study are shared by using reports published by the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), the International Monetary Fund (IMF), and the World Database of Inequality (wid.world). Statistical information and evaluations related to them are also included in the study. Market exchange rates do not provide real statistical knowledge about living standards in poor countries. In addition, market exchange rates are affected by cyclical changes in countries financially, economically and/or politically. Purchasing power parity is an alternative

conversion factor that eliminates these problems based on prices observed in various countries. Therefore, the level of global income inequality is lower than measured by market exchange rates when measured by purchasing power parity. For this reason, the data calculated with purchasing power parity are mostly included in this study. As can be seen from the tables, the slowdown in the growth rates of areas such as the European Union, the USA and Kanada is due to the end of the "golden age" term in Western Europe as well as the financial crises and economic stagnation which has been effective in the world and Europe. The rate of income growth per adult is raised from %114 to a fairly high level of %831 in China between 1980-2016. The global growth rate has decreased from 122% to 54% in this period. It should be noted that in some parts of the world, such as sub-Saharan Africa and Latin America, unfair distribution of income remains important and income inequalities exist among countries. In light of these assessments, it can be said that China has made the most significant improvement in income distribution in this period.